

Література

1. Кукушкина Е. В. Выбор стратегии сбалансированного управления ресурсами банка / Банковские технологии. — 1997. — № 4. — С. 57 — 59.
2. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 2 / Редкол.: С.В. Мо-черний (відп. ред.) та ін. — К.: Видавничий центр «Академія», 2001. — 848 с.
3. Павленко А. Ф., Чумаченко Н. Г. Трансформация курса «Экономический анализ деятельности предприятия»: Науч. доклад. — К.: КНЭУ, 2001. — 88 с.
4. Рудницький В. С. Методологія і організація аудиту. — Тернопіль: «Економічна думка», 1998. — С. 35.
5. Ситник В. Ф., Орленко Н. С. Імітаційне моделювання: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 1998. — С. 12.
6. Економічний аналіз: Навч. посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбаток; За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. —

and similar papers at core.ac.uk

provided by Institutional Repository of Vadym Hetman Ky

Н. І. Богославець

Київський національний економічний університет

МЕТОДИ І МОДЕЛІ АНАЛІЗУ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В УМОВАХ НЕСТАЦІОНАРНОЇ І НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Перехід до ринкової економіки по-новому поставив питання управління економічною діяльністю банківської системи як суб'єкта ринкових відносин. Функціонування банківської системи пов'язано з різкими змінами як із зовнішнім, так і з внутрішнім середовищами її діяльності, що зумовлює необхідність розробки нових підходів до визначення цільової функції розвитку і функціонування, удосконалення економічних передумов досягнення оптимальних розмірів прибутку, який би забезпечував конкурентоспроможність комерційних банків на ринку капіталів і визначав би перспективи їх розвитку. Це пояснюється в першу чергу тим, що в умовах ринку комерційні банки стикаються з множиною факторів імовірного характеру, з невизначеністю і асиметрією інформації й іншими небажаними або нечіткими визначеннями факторами, що викликає необхідність шукати шляхи переходу до гнучкої системи економічного регулювання їх діяльності.

Реалізація цієї задачі пов'язана з розробкою стратегії діяльності кредитних банків, в якій визначаються головні цілі і задачі їх діяльності, ресурсне забезпечення, шляхи швидкого досягнення поставлених і скерованих цілей, методологія і методи

рішення задач. Найбільш складним, на наш погляд, в теперішній період розвитку банківської системи є обґрунтування цільового прибутку і визначення обсягів діяльності, які б забезпечили досягнення його, а також управління асортиментною структурою кредитного обороту, як найважливішої статті діяльності комерційного банку з використанням інструментарію обліку, маркетингу, математичних і статистично-ймовірнісних методів і прийомів.

Поряд з цим виникає одне з найважливіших завдань банківського менеджменту, яке полягає в тому, щоб у межах виробничо-господарської цільової системи віднайти оптимальне співвідношення між прибутком банку, його ризиком і ліквідністю. Тому для успішного функціонування комерційних банків в Україні в нових умовах чільне місце має посісти стратегія управління ризиком. Така стратегія ризиків дає можливість пов'язати в єдиній системі внутрішню банківську діяльність з механізмами зовнішнього управління ризиками як з боку головного Національного банку України, так і інших державних органів управління і регулювання.

Функціонування комерційних банків в Україні повинно спиратись на загальну стратегію діяльності і стратегію управління ризиками. При цьому всі банківські труднощі, що виникають в процесі їх функціонування, можна подолати на основі системного підходу в формуванні банківських кредитів, управління ними і ризиками, що їх супроводжують.

Кредитна політика комерційних банків — це їх стратегія і тактика відносно залучення коштів та спрямування їх на кредитування клієнтів банку. Основними принципами кредитування повинні виступати: поверненість кредитів (загальна і в терміни); терміновість; диференційованість; забезпеченість; платність і інші.

Кредитна політика дозволяє правильно і ефективно планувати, регулювати, контролювати, раціонально організовувати відносини між банком та його клієнтами відносно прямого і зворотного руху грошових коштів.

На сучасному етапі поки що немає єдиної виробленої кредитної політики для всіх комерційних банків. Кожен банк розробляє і приймає власну кредитну політику, в основі якої лежить врахування всієї множини ризиків, якими він обтяжений, які впливають на ефективність його діяльності, враховуючи і упередженість керівництва до ризиків і до ризикової політики.

Враховуючи той постулат, що кредитна політика комерційного банку залежить в основному від двох груп чинників

— зовнішніх та внутрішніх, конкретизувати і знайти загальний знаменник керування ними.

В теорії і практиці управління банківськими системами до зовнішніх чинників визначення кредитної політики банків можуть бути віднесені: загальний стан економіки України; темпи інфляції; темпи зростання валового внутрішнього продукту (ВВП); темпи зростання національного доходу (НД); темпи і пропорції зростання зовнішньої і внутрішньої заборгованості; дефіцит бюджету; валютна політика міжнародних валютних фондів і стратегій погашення заборгованості; грошово-кредитна політика Національного банку; регіональна та галузева специфіка функціонування банку; рівень конкуренції; політизованість суспільства та соціальна напруженість в ньому; рівень доходів населення; здатність позичальників споживати банківські послуги; наявність пільг і пільгових умов як стимулюючих складових підвищення ступеня споживання; попит клієнтів на позики даного банку і багато інших.

До внутрішніх чинників, що визначають кредитну політику банку, можна віднести: кредитний потенціал банку; рівень глобалізації проекту; спектр виконуваних операцій і послуг; стабілізація депозитів; ступінь ризику та прибутковості окремих видів позик; забезпеченість позик; клієнтура банку; професійна підготовленість, кваліфікація та досвід персоналу банку й інші.

Узагальнені види кредитної політики на сучасному етапі функціонування комерційних банків можна представити таблично по видах класифікації і кваліфікаційних характеристиках (табл.).

Підвалини кредитної політики складають стратегію банку, яка зорієнтована на зростання його капіталів, збільшення поточних доходів, або ж виконання обох цілей одночасно. Вона (кредитна політика) містить систему засобів банку в сфері кредитування його клієнтів, які він здійснює для реалізації своєї загальної стратегії в певний період часу і, як основи процесу управління кредитом, визначає пріоритети в процесі розвитку кредитних відносин, з одного боку, та функціонування кредитного механізму — з іншого.

Кредитна політика банку має свою внутрішню структуру. Її основними елементами можуть виступати такі з них, як: стратегія банку відносно основних напрямків кредитування; його тактика відносно організації такого кредитування; контроль і моніторинг щодо здійснення обраної стратегії і тактики кредитування.

Кредитна політика комерційного банку визначається проблемою сегментації ринку, тобто пріоритетами у виборі клієнтів і кредитних інститутів, а також нормами та правилами, що регла-

ментують роботу банківського персоналу, що реалізує вироблені ними пріоритети на практиці.

Таблиця

ВИДИ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Види (ознаки) класифікації	Класифікаційні характеристики
<i>1</i>	<i>2</i>
Суб'єкти кредитування	Юридичні особи Фізичні особи
Терміни	Короткострокове кредитування Середньострокове кредитування Довгострокове кредитування
Тип ринку	Грошовий ринок Фінансовий ринок Ринок капіталів
Географія	На місцевому, регіональному рівні На національному рівні На міжнародному рівні
Галузева спрямованість	Промислові підприємства Торгові організації Будівельні організації Транспортні організації Будівництво газо-, нафто- і водопроводів Підприємства і організації агропромислового комплексу Підприємства і організації харчової і переробної промисловості Підприємства та об'днання легкої промисловості Підприємства і фірми галузі зв'язку Галузі машинобудування і приладобудування Заготівельні і збутово-постачальні підприємства і фірми та інші
Забезпеченість	Надання забезпечених позик Надання незабезпечених позик
Ціни кредиту	Стандартні позики Пільгові позики Проблемні позики (під підвищені відсотки)
Методи кредитування	Фінансові кредити Кредитні лінії
Поведінка кредитної	Агресивна

політики	Традиційна (класична)
----------	-----------------------

І. С. Богославець, канд. екон. наук, доц.
Київський національний економічний університет

СИСТЕМА МОДЕЛЕЙ АНАЛІЗУ ГАЛУЗЕВИХ І ВНУТРІШНЬОГАЛУЗЕВИХ СТРУКТУР

Однією з найболючіших проблем економічного розвитку України є проблема структуризації економіки, переведення її на рівень ринкових відношень, де раніше основною передумовою була домінуюча роль держави, великих державних підприємств, об'єднань, асоціацій, жорсткого планування і підпорядкування.

Теорія галузових і внутрішньогалузових структур і пропорцій, як одна зі складових загального розвитку економіки України в нових ринкових умовах, є маловивченою, але дуже важливою галуззю наукового дослідження, що потребує свого інтелектуального і наукового розвитку.

У відношенні інших аспектів і сфер прикладання науки про функціонування індустріальної ринкової економіки України, яка в недостатній мірі вивчена і описана, теорія, інформація і методологія, необхідні для заповнення складових цієї теорії, стають дуже важливими засадами збалансованості галузевої і внутрігалузевої структури чи пропорції.

Вибір тієї чи іншої галузевої чи внутрігалузевої структури в добре розвинутих країнах з ринковою економікою визначається економікою благополуччя, конкуренцією і монополізмом, положенням найбільших корпорацій, рівнем концентрації на окремих галузевих ринках, антимонопольною політикою держави, динамікою попиту, входу на ринок, обмеженнями, стратегією розміщення та іншими факторами.

В економіці України, де вказані фактори недостатньо розвинені, де приватизація ще не закінчена, де значна питома вага державних підприємств, де вплив державних органів занадто великий, де великі залишки адміністративних галузових і внутрішньогалузових пропорцій, необхідний особливий підхід до рішення цих проблем.

Одним із універсальних методів аналізу розвитку і стабілізації галузових структур в майбутньому є методи економіко-математичного моделювання, прогнозування та коригування тих структур, які вже наявні.